

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

9 AVRIL 1952.

PROPOSITION DE LOI

coordonnant les obligations de l'Etat, en ce qui concerne les dépenses de locaux et de matériel de tous ses établissements d'enseignement et instituant un établissement public autonome sous la dénomination de « Fonds des constructions scolaires des divers enseignements de l'Etat ».

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Au début de cet exposé, nous renvoyons aux arguments, restés *tous valables*, des « développements » qui accompagnaient la proposition de loi mettant à la charge de l'Etat les dépenses de locaux et de matériel des athénées royaux et des écoles moyennes de l'Etat (loi Vanderpoorten) (Document n° 103 de la session de 1936-37 du Sénat de Belgique).

Aussi à ceux du rapport de la Commission de l'Instruction Publique chargée de l'examen de cette proposition de loi (Document n° 201, séance du 11 mai 1937 du Sénat de Belgique); à ceux du rapport fait au nom de la Commission de l'Instruction Publique de la Chambre des Représentants (Document n° 351, séance du 4 juin 1937).

Nous rappelons les documents suivants de la Chambre des Représentants : Document n° 103 du 21 janvier 1947; Document n° 230 du 5 mars 1947; Document n° 45 du 2 décembre 1947; Document n° 115 du 24 décembre 1947.

9 APRIL 1952.

WETSVOORSTEL

tot samenordening van de verplichtingen van de Staat wat betreft de uitgaven voor de lokalen en het materieel van al zijn onderwijsinrichtingen, en tot oprichting van een zelfstandige openbare instelling onder de benaming « Fonds voor de schoolgebouwen der verschillende takken van het Rijksonderwijs ».

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Bij de aanvang van deze uiteenzetting verwijzen wij naar de *thans nog steeds geldende* argumenten, vervat in de « toelichting » van het wetsvoorstel waarbij de uitgaven voor de lokalen en het materieel van de koninklijke athenaea en van de Rijksmiddelbare scholen ten laste van de Staat worden gelegd (wet Vanderpoorten) (Stuk n° 103, zittingsjaar 1936-37, Senaat).

Wij verwijzen eveneens naar de argumenten, voorkomend in het verslag van de Commissie van Openbaar Onderwijs belast met het onderzoek van voormeld wetsvoorstel (Stuk n° 201, vergadering van 11 Mei 1937 van de Senaat); naar die welke voorkomen in het verslag uitgebracht namens de Commissie voor het Openbaar Onderwijs van de Kamer der Volksvertegenwoordigers (Stuk n° 351, vergadering van 4 Juni 1937).

Wij herinneren aan de volgende stukken van de Kamer der Volksvertegenwoordigers : Stuk n° 103 van 21 Januari 1947; Stuk n° 230, van 5 Maart 1947; Stuk n° 45, van 2 December 1947; Stuk n° 115, van 24 December 1947.

En 1947, le rapport de la Commission de l'Instruction Publique de la Chambre des Représentants, relatif au projet de loi instituant un établissement public autonome sous la dénomination de « Fonds des Constructions scolaires de l'Enseignement moyen de l'Etat » (Document n° 236) estimait que le montant de 6 milliards de francs évalué par les Départements ministériels compétents pour doter le pays d'un enseignement moyen modèle n'était nullement exagéré.

In het verslag dat in 1947 namens de Commissie voor het Openbaar Onderwijs van de Kamer der Volksvertegenwoordigers werd uitgebracht over het wetsontwerp tot inrichting van een autonome openbare instelling onder de benaming van « Fonds der Schoolgebouwen van 's Rijks Middelbaar Onderwijs » werd geoordeeld dat het door de bevoegde ministeriële Departementen geraamde bedrag van 6 milliard frank, om het land te voorzien van een middelbaar modelonderwijs, geenszins als overdreven kon worden beschouwd.

G.

Et il s'agissait du seul enseignement moyen de l'Etat.

Or, dans son exposé du jeudi 6 mars 1952, au Sénat, M. Harmel, Ministre de l'Instruction Publique, a déclaré qu'il était nécessaire, non seulement, de prévoir « dès maintenant » et pour une période de 5 ans, un nouveau Fonds Vanderpoorten, afin d'achever l'équipement de l'Enseignement moyen de l'Etat, mais aussi, que le système du fonds des constructions de l'enseignement moyen devra, par la même occasion, être étendu aux autres secteurs : universitaire, normal et technique de l'Etat — sans oublier les enseignements spéciaux (homes pour enfants de bateliers, instituts pour anormaux, etc.) — de façon que l'ensemble des constructions scolaires de l'Etat en bénéficie.

Cette déclaration prend un éclat tout particulier si l'on songe à la grande misère des pensionnats des Enseignements de l'Etat.

En 1952, l'inventaire de ceux-ci se présente comme suit :

En dit gold slechts voor het Rijksmiddelbaar onderwijs.

Welnu, in zijn uiteenzetting vóór de Senaat, op Donderdag 6 Maart 1952, verklaarde de heer Harmel, Minister van Openbaar Onderwijs, dat het nodig was niet alleen « nu reeds » en voor een tijdperk van 5 jaar, een nieuw Fonds Vanderpoorten te voorzien, om de uitrusting van het Rijksmiddelbaar onderwijs te voltooien, maar ook, dat het stelsel van het fonds voor de bouwwerken van het middelbaar onderwijs, naar aanleiding hiervan, dient uitgebreid te worden tot de andere sectoren : hoger, normaal- en technisch onderwijs van de Staat — zonder de speciale onderwijssectoren uit het oog te verliezen (tehuizen voor schipperskinderen, instituten voor abnormale kinderen, enz.) — opdat het alle schoolgebouwen van de Staat ten goede zou komen.

Die verklaring is bijzonder opvallend zo men denkt aan de ellendige toestand van de kostscholen verbonden aan het Rijksonderwijs.

De inventaris er van ziet er in 1952 uit als volgt :

Enseignement de l'Etat.

Rijksonderwijs.

Catégorie	Nombre d'établissements Aantal inrichtingen						Population actuelle Huidige bevolking					Categorie		
	Garçons Jongens		Filles Meisjes		Mixtes Gemengd		Total Totaal	Total Totaal	Moy.	Min.	Max.			
	Fr.	Fl.	Fr.	Fl.	Fr.	Fl.			Gem.	Min.	Max.			
	Fr.	Fl.	Fr.	Fl.	Fr.	Fl.			Min.	Max.				
Enseignement moyen ...	10	6	—	5	—	2	—	—	16	1.216	76	35	125	Middelbaar onderwijs.
	—	—		—		—			7	321	46	33	80	
							Tot. :	23		1.537				
Enseignement normal ...	6	3	—	4	—	2	—	—	9	1.144	127	57	210	Normaalonderwijs.
	—	—		—		—			6	878	146	53	330	
							Tot. :	15		2.022				

Parmi ces 2.022 pensionnaires, 210 garçons et 300 filles sont des élèves de l'enseignement moyen.

Onder deze 2.022 kostleerlingen, zijn 210 jongens en 300 meisjes leerlingen van het middelbaar onderwijs.

Enseignem. technique ...	2	4	—	—	—	—	6	460	76	20	150	Technisch onderwijs.
								480	60	15	105	
								1	25	—	—	
							Tot. :	15		965		
Homes pour enfants de bateliers ...	—	—	—	—	2	2	4	515	129	90	190	Tehuizen voor schipperskinderen.
Enseignem. supérieur ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hoger onderwijs.
Totaux (excepté l'Enseignement supérieur)	18	13	14	7	3	2	57	5.039	88	15	330	Totalen (zonder hoger onderwijs).
	18	13	—	7	—	—	31	2.820	91	20	210	
	—	—	—	—	3	2	21	1.679	80	15	330	
	—	—	—	—	—	—	5	540	108	25	190	

En ce qui concerne l'*Enseignement provincial, communal et libre* (1) (non catholique), la situation se présente comme suit :

Wat het provinciaal, gemeentelijk en vrij (1) (niet katholiek) onderwijs betreft, ziet de toestand er uit als volgt :

Catégorie	Nombres d'établissements										Categorie
	Aantal inrichtingen				Mixtes				Total — Totaal		
	Garçons		Filles		Gemengd						
	Jongens		Meisjes		Franç.	Flam.	Franç.	Flam.			
	Franç.	Flam.	Franç.	Flam.	Fr.	Vl.	Fr.	Vl.			
Enseignement Moyen	4	1	—	—	—	—	—	—	5	Midelbaar Onderwijs.	
	—	—	—	—	—	—	—	—	4		
									Tot. 9		
Enseignement Normal	1	—	3	—	—	—	—	—	1	Normaalonderwijs.	
	—	—	—	—	—	—	—	—	3		
									Tot. 4		
Enseignement Technique	9	3	—	—	—	—	—	—	12	Technisch Onderwijs.	
	—	—	—	—	—	—	—	—	11		
			10	1	—	—	—	—	3		
			—	—	—	—	—	—	Tot. 26		
Total	14	4	17	1	3	0	—	—	39	Totaal.	
	—	—	—	—	—	—	—	—	18		
	14	4	17	1	—	—	—	—	18		
	—	—	—	—	—	—	—	—	3		

Pour tous les enseignements organisés par les pouvoirs publics et par certains organismes libres (non catholiques), la situation se présente comme suit :

Voor al de onderwijssectoren, ingericht door de openbare besturen en door sommige (niet katholieke) vrije organismen, ziet de toestand er dus uit als volgt :

	Nombre d'établissements										
	Aantal inrichtingen				Mixtes				Total — Totaal		
	Garçons		Filles		Gemengd						
	Jongens		Meisjes		Franç.	Flam.	Franç.	Flam.			
	Franç.	Flam.	Franç.	Flam.	Fr.	Vl.	Fr.	Vl.			
Totaux	32	17	31	8	6	2	—	—	96	Totalen.	
	—	—	—	—	—	—	—	—	49		
	32	17	—	—	—	—	—	—	39		
	—	—	31	8	—	—	—	—	8		
	—	—	—	—	6	2	—	—			

En moyenne : 1 pensionnat de l'Etat pour 49 communes et pour 156.600 habitants.

1 pensionnat des Pouvoirs publics pour 28 communes et pour 91.200 habitants.

Gemiddeld : 1 kostschool van de Staat voor 49 gemeenten en 156.600 inwoners.

1 kostschool van de openbare Besturen voor 28 gemeenten en 91.200 inwoners.

(1) Pensionnats libres (non-catholiques) : Anvers (filles), Marchin, Profondeville (garçons), Bruxelles.

(1) (Niet katholieke) vrije kostscholen : Antwerpen (meisjes), Marchin, Profondeville (jongens), Brussel.

Par contre, la situation de l'*Enseignement catholique*, en matière de pensionnats, se présente, en 1951, comme suit : | Daarentegen ziet de toestand van het *katholiek onderwijs* inzake kostscholen in 1951 er uit als volgt :

Categorie	Nombre d'établissements Aantal inrichtingen.										Categorie									
	Garçons Jongens			Filles Meisjes			Total Totaal													
	Français Frans	Flamand Vlaams	Bilingue Tweetalig	Flamand Vlaams	Français Frans	Bilingue Tweetalig														
Enseignement Moyen.	76	87	4	101	81	11	167 193			Middelbaar Onderw.										
							Tot. 360													
N. B. — Il y a, en tout, internats + externats, 475 établissements catholiques d'enseignement moyen.																				
Sources : E. M. cath. 1951. Bruxelles, F. N. E. M. C., 6, rue Guimard.																				
Enseignement Normal.	N. B. — Toutes les écoles normales agréées catholiques ont un internat. Garçons : e. n. primaires. 17 e. n. moyennes. 4 e. n. gardiennes. 28 Total. 21			Filles : e. n. primaires. 36 e. n. moyennes. 20 Total. 84			N. B. — Al de erkende katholieke normalscholen hebben één internaat. Jongens : lag. normalsch. 17 mid. normalsch. 4 Total. 21			Meisjes : lag. normalsch. 36 mid. normalsch. 20 normalsch. voor bewaarschoolond. 28 Total. 84		Normaalonderwijs.								
Enseignem. Technique.												Technisch Onderwijs.								

En moyenne, 1 pensionnat catholique pour moins de 4 communes et pour 11.040 habitants.

Gemiddeld 1 katholieke kostschool voor minder dan 4 gemeenten en voor 11.040 inwoners.

Si l'on compare les nombres des tableaux qui précèdent, on trouve les rapports suivants :

Indien de getallen van voorgaande tabellen met elkaar worden vergeleken komt men tot onderstaande verhoudingen :

Catégorie	Rapport du nombre des internats de l'Etat au nombre des internats catholiques Verhouding van het aantal internaten van de Staat tot het aantal katholieke kostscholen	Rapport du nombre des internats de l'Enseignement organisé par les Pouvoirs Publics au nombre des internats catholiques Verhouding van het aantal internaten bij het door openbare besturen ingericht onderwijs tot het aantal katholieke kostscholen	Catégorie
Enseignement Moyen	$\frac{23}{360} = \frac{1}{15}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	$\frac{27}{360} = \frac{1}{13}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	Middelbaar Onderwijs.
Enseignement Normal	$\frac{15}{105} = \frac{1}{7}$	$\frac{19}{105} = \frac{1}{5,5}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	Normaalonderwijs.
Enseignement Technique	$\frac{15}{287} = \frac{1}{19}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	$\frac{40}{287} = \frac{1}{7}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	Technisch Onderwijs.
Trois enseignements réunis ...	$\frac{53}{752} = \frac{1}{14}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	$\frac{91}{752} = \frac{1}{7,6}$ (par défaut) — (naar onder afgerond)	Drie onderwijssectoren samen.

Ce dernier tableau démontre irréfutablement la grande misère de l'enseignement de l'Etat et l'écrasante supériorité de l'enseignement catholique en matière de pensionnats.

En se plaçant sur le terrain de l'égalité si souvent revendiquée par l'enseignement libre catholique, l'enseignement de l'Etat est largement demandeur et pour longtemps.

D'autant plus que la prolongation de la scolarité, dès qu'elle sera réalisée, ne pourra qu'accroître le nombre des candidats à l'internat.

Il ne faut pas oublier que dans les régions rurales, de nombreux parents, s'ils n'aiment pas d'astreindre leurs enfants à faire de longs déplacement journaliers (et ils ont pleinement raison), sont contraints de les confier à un pensionnat.

Dans de nombreux autres cas : ménages désunis, remariages (beau-père ou belle-mère), orphelins de père ou de mère, enfants confiés à la garde de tuteurs, parents à la Colonie, enfants de santé précaire pour laquelle telle ou telle région du pays convient mieux, le pensionnat est une nécessité sociale, voire vitale.

Dans les villes et les grands centres, il est de plus en plus impossible à de nombreuses familles d'éduquer convenablement leurs enfants, parce que les circonstances matérielles de la vie (mère au travail, logis insuffisant, bruits et tentations de la ville, etc.) les mettent de plus en plus, dans l'impossibilité de suivre, de surveiller, d'éduquer et de faire travailler ces enfants dans le calme et la sérénité nécessaires.

Dans tous les milieux, de nombreux parents (familles n'ayant qu'un ou deux enfants) se révèlent fort mauvais éducateurs et souhaitent voir les Ecoles suppléer à leur incapacité éducatrice.

Les conjonctures sociales et économiques n'amélioreront pas ces situations, bien au contraire.

Il n'est pas inutile non plus de rappeler que la loi Marck a valu à l'enseignement libre catholique, sous forme de pensions à son personnel enseignant, de nombreux milliards, dont il serait intéressant de connaître le nombre.

Par contre, la loi Vanderpoorten, qui devait être le pendant de la loi Marck, n'a — jusqu'à présent — entraîné dans son application que moins de 1 milliard de dépenses effectives.

Si l'on tient compte du fait que les nouveaux subsides alloués à l'enseignement moyen et à l'enseignement technique catholique coûtent, à l'Etat, plus d'un milliard par an, il ne se concevrait pas que l'Etat — laissant croupir dans la misère ses propres institutions d'enseignement — ne consente pas, immédiatement, un large effort pour rendre décents ses pensionnats et ses écoles et pour créer, partout dans le pays, notamment les pensionnats, indispensables pour permettre aux nombreux parents le libre choix de l'école qui leur convient s'ils désirent que leurs enfants vivent en internat.

De la dernière tabel geldt als ontwegensprekend bewijs van de grote ellende van het Staatsonderwijs en van het overweldigend overwicht van het katholiek onderwijs in zake kostscholen.

Van het standpunt van de gelijkheid uit, waarop het vrij katholiek onderwijs zich zo dikwijls beroept, staat het Staatsonderwijs zeer ver en voor lang ten achter.

Dit des te meer, daar, eens de verlenging van de leer-tijd ingevoerd, het aantal kostleerlingen onvermijdelijk zal toenemen.

Men mag niet uit het oog verliezen dat talrijke ouders uit landelijke gewesten hun kinderen niet graag lange dagelijkse verplaatsingen opleggen (en zij hebben volkomen gelijk), zodat zij genoopt zijn ze aan een kostschool toe te vertrouwen.

In menig ander geval : gescheiden gezinnen, nieuw huwelijks (stiefvader of -moeder), halfwezen, kinderen die aan de hoede van voogden zijn toevertrouwd, ouders in de Kolonie, kinderen met zwakke gezondheid voor wie een bepaald gewest beter past, is de kostschool een maatschappelijke, allernoodzakelijkste behoefté.

In de steden en grote centra bevinden zich steeds meer talrijke gezinnen in de onmogelijkheid om hun kinderen degelijk op te voeden, omdat de materiële levensomstandigheden (moeder aan het werk, ontoereikende woongelegenheid, lawaai en verleidingen van de stad, enz.) het hun met de dag onmogelijker maken deze kinderen van nabij te volgen, op hen toezicht uit te oefenen, ze op te voeden en te laten werken in de kalme en serene atmosfeer welke ze nodig hebben.

In al de maatschappelijke lagen blijken veel ouders (gezinnen met slechts één of twee kinderen) zeer slechte opvoeders te zijn, en zij wensen dat de school hun gebrek aan opvoedingszin zou verhelpen.

De maatschappelijke en economische conjuncturen zullen geen verbeteringen brengen aan dergelijke toestanden, wel integendeel.

Het is ook niet zonder nut er aan te herinneren, dat de wet Marck tot gevolg heeft gehad dat talrijke milliarden, waarvan het niet zonder belang zou zijn het aantal te kennen, aan de gepensioneerde leden van het vrij katholiek onderwijs zijn te beurt gevallen.

De toepassing van de wet Vanderpoorten, welke tegenhangster van de wet Marck moet zijn, heeft daarentegen — tot nog toe — slechts aanleiding gegeven tot een uitgave van minder dan één milliard.

Zo men rekening houdt met het feit dat de nieuwe toelagen aan het katholiek middelbaar en technisch onderwijs de Rijksbegroting jaarlijks bezwaren met meer dan één milliard, zou het ondenkbaar zijn, dat de Staat zijn eigen onderwijsinrichtingen in ellende zou gedompeld houden en dat hij geen dadelijke grote krachtsinspanning zou doen om zijn kostscholen en scholen in een behoorlijke toestand te brengen, en om overal in het land de kostscholen in te richten welke onontbeerlijk zijn zo men aan de talrijke ouders de vrije keuze wil laten van de school welke hun geschikt voorkomt, wanneer zij wensen dat hun kinderen in kostscholen worden opgevoed.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

Sont supportés intégralement par l'Etat, les frais de construction, d'acquisition et d'entretien des locaux et du matériel de tous les établissements d'enseignement de l'Etat (enseignement supérieur, enseignement moyen, enseignement normal, enseignement technique, enseignements spéciaux tels que homes-écoles pour enfants de bateliers, homes-écoles pour enfants anormaux, etc.).

Art. 2.

La commune, siège d'un établissement gouvernemental d'instruction, est invitée à transférer à l'Etat, en compensation des charges annuelles dont elle est libérée, la propriété des locaux et du matériel affectés à cet établissement.

Art. 3.

La commune qui ne répond pas à cette invitation reste tenue de tous les frais autres que les menues dépenses, l'aménagement et les réparations de menu entretien. Le Gouvernement dans ce cas, peut se substituer à la commune pour l'exécution des obligations qui lui incombent et il se couvre des frais par voie de retenue sur la part de la commune dans les impôts cédulaires retenus à la surface.

En tout état de cause, la commune ne peut, sans l'autorisation du Gouvernement, disposer, en tout ou en partie, des locaux mis à la disposition de l'enseignement ni apporter des modifications quelconques à leur affectation.

Art. 4.

Le Gouvernement est autorisé à annexer des internats, là où le besoin s'en fait sentir, aux divers établissement d'enseignement de l'Etat. Ces internats peuvent soit desservir un seul établissement, soit desservir un groupe local ou régional d'établissements relevant de divers enseignements de l'Etat.

Art. 5.

Les budgets des établissements d'enseignements de l'Etat seront transmis, pour information, aux conseils communaux, qui conservent la faculté d'y inscrire les crédits spéciaux dont ils supportent la charge.

Art. 6.

Il est institué sous la dénomination de « Fonds des Constructions scolaires des divers enseignements de l'Etat » un établissement public chargé d'assurer :

1) l'exécution des travaux de modernisation d'agrandissement et de restauration extraordinaires des établissements et des pensionnats en application des articles qui précèdent;

2) la construction et l'aménagement de nouveaux établissements et pensionnats.

Art. 7.

Le Fonds est géré par un conseil d'administration composé de six membres nommés par le Roi, savoir :

WETSVOORSTEL

Eerste artikel.

Worden volledig ten laste van de Staat gelegd, de uitgaven voor het bouwen, aankopen en onderhouden van de lokalen en van het materieel van al de onderwijsinrichtingen van de Staat (hoger onderwijs, middelbaar onderwijs, technisch onderwijs, bijzondere onderwijssectoren zoals schooltehuizen voor schipperskinderen, schooltehuizen voor abnormale kinderen, enz.).

Art. 2.

De gemeente waar een onderwijsinrichting van de Staat is gevestigd, wordt verzocht de eigendom van de lokalen en van het materieel van deze inrichting over te dragen aan de Staat, in ruil voor de jaarlijkse lasten waarvan zij wordt ontslagen.

Art. 3.

De gemeente welke op dit verzoek niet ingaat, blijft alle onkosten buiten de kleine uitgaven, de meubilering en de herstellingen van gering onderhoud dragen. In dit geval, kan de Regering de plaats innemen van de gemeente om de verplichtingen er van na te komen, en de onkosten dekken door middel van afhoudingen op het aandeel van de gemeente in de cedulaire belastingen ingehouden aan de bron.

In geen geval mag de gemeente, zonder toelating van de Regering, geheel of gedeeltelijk, beschikken over de lokalen die ten dienste van het onderwijs werden gesteld, noch enige wijziging aanbrengen in de bestemming van deze lokalen.

Art. 4.

Waar de noodzakelijkheid zich voordoet, wordt de Regering gemachtigd internaten te hechten aan de verscheidene onderwijsinrichtingen van de Staat. Bedoelde internaten kunnen verbonden zijn, hetzij aan één enkele inrichting, hetzij aan een plaatselijke of gewestelijke groep inrichtingen, welke tot de verscheidene onderwijssectoren van de Staat behoren.

Art. 5.

De begrotingen van de onderwijsinrichtingen van de Staat zullen, voor kennisgeving, aan de gemeenteraden gezonden worden, welke het steeds vrij staat er speciale kredieten bij te voegen, waarvan zij de last dragen.

Art. 6.

Onder de benaming « Fonds voor de schoolgebouwen der verschillende takken van het Rijksonderwijs » wordt een openbare instelling ingesteld welke zorg moet dragen voor :

1) de uitvoering van de werken tot modernisering, uitbreiding en buitengewone herstelling der inrichtingen en kostscholen, bij toepassing van voorgaande artikelen;

2) het bouwen en geschiktmaaken van nieuwe inrichtingen en kostscholen.

Art. 7.

Het Fonds wordt beheerd door een raad van beheer, bestaande uit zes leden, door de Koning benoemd, namelijk :

- 1) un fonctionnaire de l'Administration de l'enseignement normal et de l'enseignement primaire;
- 2) un fonctionnaire de l'Administration de l'enseignement moyen et de l'enseignement supérieur;
- 3) un fonctionnaire de l'Administration de l'enseignement technique;
- 4) un fonctionnaire de l'Administration des Beaux-Arts;
- 5) un fonctionnaire du Ministère des Travaux Publics;
- 6) un fonctionnaire du Ministère de la Santé Publique et de la Famille.

Art. 8.

Le Fonds est placé sous l'autorité et la responsabilité du Ministre de l'Instruction Publique qui a, seul, l'initiative des travaux et qui décide, seul, de leur exécution.

Le Ministre des Travaux Publics est responsable de l'exécution des dits travaux.

Art. 9.

Un directeur, choisi parmi les hauts fonctionnaires du Ministère de l'Instruction Publique et chargé de l'exécution des décisions du conseil d'administration, est nommé par arrêté royal. Il est responsable des opérations du Fonds devant la Cour des Comptes. Il est dispensé de fournir cautionnement. Il représente le Fonds à l'égard des tiers et dans l'exercice des actions en justice, soit comme demandeur, soit comme défendeur.

Art. 10.

Le Gouvernement est autorisé à appliquer, pour le compte du Fonds, les lois et les arrêtés en vigueur en vue de la réalisation de son objet. Les expropriations jugées nécessaires par le conseil d'administration seront poursuivies conformément aux lois en vigueur. Le coût en sera imputé sur les crédits prévus à l'article 12 de la présente loi.

Art. 11.

Les adjudications de travaux ou de prestations, l'acquisition et la vente des biens, matériel ou outillage, nécessaires par l'exécution des travaux prévus à l'article 1er sont effectuées par le Fonds conformément aux lois et arrêtés auxquels sont assujetties les administrations de l'Etat.

Art. 12.

Pour l'exécution des travaux prévus à l'article 6, le Fonds disposera d'un crédit initial de 10 milliards de francs comprenant :

1) une somme initiale de sept milliards de francs pour tous les travaux de modernisation, d'agrandissement et de restauration extraordinaires des établissements existants des divers enseignements de l'Etat et pour tous les travaux de construction et d'aménagement des nouveaux établissements, non compris les locaux des internats;

2) une somme initiale de 3 milliards de francs pour tous les travaux de modernisation, d'agrandissement et de restauration extraordinaires des pensionnats existants des divers enseignements de l'Etat et pour tous les travaux de construction et d'aménagement des nouveaux pensionnats.

Ce crédit sera l'objet d'un article spécial à inscrire au budget pour ordre.

- 1) een ambtenaar van het Bestuur van het normaal onderwijs en van het lager onderwijs;
- 2) een ambtenaar van het Bestuur van het middelbaar onderwijs en van het hoger onderwijs;
- 3) een ambtenaar van het Bestuur van het technisch onderwijs;
- 4) een ambtenaar van het Bestuur der Schone Kunsten;
- 5) een ambtenaar van het Ministerie van Openbare Werken;
- 6) een ambtenaar van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin.

Art. 8.

Het Fonds staat onder het hoger gezag en de verantwoordelijkheid van de Minister van Openbaar Onderwijs, tot wiens uitsluitende bevoegdheid het initiatief van de werken behoort, en die alleen beslist over de uitvoering van de werken.

De Minister van Openbare Werken is verantwoordelijk voor de uitvoering van bedoelde werken.

Art. 9.

Een Directeur, gekozen onder de hoge ambtenaren van het Ministerie van Openbaar Onderwijs en belast met het uitvoeren van de beslissingen van de raad van beheer, wordt benoemd bij Koninklijk besluit. Hij is verantwoordelijk voor de verrichtingen van het Fonds tegenover het Rekenhof. Hij is er van ontslagen borg te stellen. Hij vertegenwoordigt het Fonds tegenover derden, en bij de uitvoering van de rechtvorderingen, hetzij als eiser, hetzij als verweerde.

Art. 10.

De Regering is gemachtigd, voor rekening van het Fonds, de van kracht zijnde wetten en besluiten toe te passen, met het oog op de verwezenlijking van het beoogde doel. De onteigeningen welke de Raad van beheer nodig oordeelt, worden vervolgd overeenkomstig de geldende wetten. De kosten er van worden aangerekend op de kredieten bedoelt bij artikel 12 van deze wet.

Art. 11.

De aanbestedingen van werken of prestaties, de aankoop en de verkoop van goederen, materieel of gereedschap, welke nodig zijn voor het uitvoeren van de in het eerste artikel vermelde werken, geschieden door het Fonds, overeenkomstig de wetten en besluiten waaraan de Staatsbesturen onderworpen zijn.

Art. 12.

Voor de uitvoering der in artikel 6 vermelde werken beschikt het Fonds over een aanvankelijk krediet van 10 milliard frank, waaronder :

1) een aanvankelijk bedrag van zeven milliard frank voor alle buitengewone werken tot modernisering, uitbreiding en herstelling van de bestaande inrichtingen van de verscheidene onderwijssectoren van de Staat, en voor alle werken tot het bouwen en de geschiktmaking van de nieuwe inrichtingen, de lokalen van de internaten niet inbegrepen;

2) een aanvankelijk bedrag van drie milliard frank voor alle werken tot buitengewone modernisering, uitbreiding en herstelling van de bestaande kostscholen van de verscheidene onderwijssectoren van de Staat en voor alle werken tot het bouwen en de geschiktmaking van de nieuwe kostscholen.

Bewust krediet zal het voorwerp uitmaken van een in de begroting voor orde in te schrijven speciaal artikel.

Il sera alimenté à concurrence d'une somme de 600 millions de francs minimum, par an, par le virement des crédits extraordinaires qui seront ouverts, à cet effet, au ministère des Travaux Publics à partir de l'année budgétaire 1953.

Art. 13.

Les paiements à effectuer par le Fonds sont ordonnancés et liquidés sur sa réquisition par le Ministre des Travaux Publics; ils sont imputés sur l'article spécial du budget pour ordre visé à l'article précédent.

Art. 14.

Les lois et arrêtés relatifs à la Cour des Comptes, à la comptabilité de l'Etat et à l'engagement des dépenses sont applicables aux opérations du Fonds et à celles effectuées pour son compte.

Les mandats et emplois prévus aux articles 7, 8 et 9 sont gratuits.

Art. 15.

Chaque année, le Gouvernement rendra compte aux Chambres de l'emploi du Fonds spécial institué par la présente loi.

Art. 16.

Sont abrogés : les articles 4 et 18, 2e, de la loi du 1er juin 1850 et l'article 9 de la loi du 15 juin 1881, sur l'enseignement moyen;

la loi du 17 juin 1937 mettant à la charge de l'Etat les dépenses de locaux et de matériel des athénées royaux et des écoles moyennes de l'Etat;

la loi du 2 avril 1948, créant un Fonds des constructions scolaires de l'Enseignement moyen de l'Etat.

Art. 17.

La présente loi sera obligatoire à partir du 1er janvier 1953.

Art. 18.

Dispositions transitoires.

Les effets de la loi précitée du 2 avril 1948 seront maintenus jusqu'à épuisement du programme des travaux en cours d'exécution, en vertu de cette loi.

8 avril 1952.

René LEFEBVRE,
Léo MUNDELEER,
L. D'HAESELEER,
Ch. JANSSENS,
René LECLERCQ,
Louis JORIS.

Het Fonds wordt gestijfd, ten belope van ten minste zeshonderd miljoen frank's jaars, door overschrijving van de buitengewone kredieten, die daartoe op de begroting van het Ministerie van Openbare Werken vanaf het begrotingsjaar 1953 zullen worden uitgetrokken.

Art. 13.

De door het Fonds uit te voeren betalingen worden op zijn verzoek geordonneerd en vereffend door de Minister van Openbare Werken; zij worden aangeschreven op het onder voorgaand artikel vermeld speciaal artikel van de begroting voor orde.

Art. 14.

De wetten en besluiten betreffende het Rekenhof, de Rijkscomptabiliteit en het vastleggen der uitgaven zijn van toepassing op de verrichtingen van het Fonds en op die welke voor zijn rekening worden uitgevoerd.

De mandaten en betrekkingen vermeld in de artikelen 7, 8 en 9 worden niet vergoed.

Art. 15.

Elk jaar zal de Regering voor de Kamers het gebruik van het door deze wet ingesteld speciaal Fonds verantwoorden.

Art. 16.

Worden ingetrokken : de artikelen 4 en 18, 2^e, van de wet van 1 Juni 1850 en artikel 5 van de wet van 15 Juni 1881, op het middelbaar onderwijs;

de wet van 17 Juni 1937, waarbij de uitgaven voor de lokalen en het materieel van de koninklijke athenaea en van de Rijksmiddelbare scholen ten laste van de Staat worden gelegd;

de wet van 2 April 1948 tot inrichting van een Fonds der schoolgebouwen van 's Rijks Middelbaar Onderwijs.

Art. 17.

Deze wet is bindend van 1 Januari 1953 af.

Art. 18.

Overgangsbepalingen.

De uitwerkingen van voormelde wet van 2 April 1948 blijven gelden tot na volledige afhandeling van het programma van de krachtens bedoelde wet in uitvoering zijnde werken.

8 April 1952.